

**PARLEMENT
DE LA RÉGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

—

**Compte rendu intégral
des interpellations et
des questions orales**

—

**Commission du Logement
et de la Rénovation urbaine**

—

**RÉUNION DU
MARDI 18 JUIN 2013**

—

**BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK
PARLEMENT**

—

**Integraal verslag
van de interpellaties en
mondelijke vragen**

—

**Commissie voor de Huisvesting
en Stadsvernieuwing**

—

**VERGADERING VAN
DINSDAG 18 JUNI 2013**

—

Le **Compte rendu intégral** contient le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs. Les traductions - *imprimées en italique* - sont publiées sous la responsabilité du service des comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

Publication éditée par le
Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale
Direction des comptes rendus
tél 02 549 68 02
fax 02 549 62 12
e-mail criv@parlbru.irisnet.be

Les comptes rendus peuvent être consultés à l'adresse
<http://www.parlbruparl.irisnet.be/>

Het **Integraal verslag** bevat de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling - *cursief gedrukt* - verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

Publicatie uitgegeven door het
Brussels Hoofdstedelijk Parlement
Directie verslaggeving
tel 02 549 68 02
fax 02 549 62 12
e-mail criv@bruparl.irisnet.be

De verslagen kunnen geconsulteerd worden op
<http://www.parlbruparl.irisnet.be/>

SOMMAIRE

INTERPELLATION	4
- de Mme Bianca Debaets	4
à M. Christos Doulkeridis, secrétaire d'État à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement et de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente,	
concernant "l'octroi de primes à l'aménagement du logement pour les personnes âgées à mobilité réduite et à la capacité financière limitée".	
<i>Discussion – Orateurs :</i> M. Christos Doulkeridis , secrétaire d'État, Mme Bianca Debaets .	6

INHOUD

INTERPELLATIE	4
- van mevrouw Bianca Debaets	4
tot de heer Christos Doulkeridis, staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Huisvesting en Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp,	
betreffende "het toekennen van aanpassingspremies voor woningen ten behoeve van ouderen met een verminderde mobiliteit en met een beperkte financiële draagkracht".	
<i>Bespreking – Sprekers:</i> de heer Christos Doulkeridis , staatssecretaris, mevrouw Bianca Debaets .	6

*Présidence : M. Olivier de Clippele, président.
Voorzitterschap: de heer Olivier de Clippele, voorzitter.*

INTERPELLATION

M. le président.- L'ordre du jour appelle l'interpellation de Mme Debaets.

INTERPELLATION DE MME BIANCA DEBAETS

À M. CHRISTOS DOULKERIDIS, SECRÉTAIRE D'ÉTAT À LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE, CHARGÉ DU LOGEMENT ET DE LA LUTTE CONTRE L'INCENDIE ET L'AIDE MÉDICALE URGENTE,

concernant "l'octroi de primes à l'aménagement du logement pour les personnes âgées à mobilité réduite et à la capacité financière limitée".

M. le président.- La parole est à Mme Debaets.

Mme Bianca Debaets *(en néerlandais)*.- *À Bruxelles, les personnes âgées habitent souvent dans des logements inadaptés et inconfortables. Le problème est plus prégnant encore pour les personnes vivant seules et les personnes très âgées. Dans une grande ville comme Bruxelles, de nombreuses personnes âgées précarisées n'ont pas les moyens financiers de réaliser les travaux nécessaires pour pouvoir rester dans leur logement.*

Un logement inadapté porte préjudice à leur qualité de vie, à leur autonomie et peut entraîner des accidents qui les obligeront à séjourner plus rapidement en maison de repos. Or, on sait que les gens souhaitent pouvoir rester le plus longtemps possible dans leur environnement familial. De plus, l'institutionnalisation a un coût beaucoup plus élevé pour la société.

INTERPELLATIE

De voorzitter.- Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Debaets.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW BIANCA DEBAETS

TOT DE HEER CHRISTOS DOULKERIDIS, STAATSSECRETARIS VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST, BELAST MET HUISVESTING EN BRANDBESTRIJDING EN DRINGENDE MEDISCHE HULP,

betreffende "het toekennen van aanpassingspremies voor woningen ten behoeve van ouderen met een verminderde mobiliteit en met een beperkte financiële draagkracht".

De voorzitter.- Mevrouw Debaets heeft het woord.

Mevrouw Bianca Debaets.- Ouderen wonen zeker in Brussel vaak nog onaangepast en oncomfortabel. Woningen verouderen vaak immers net zoals de bewoners, waardoor de kwaliteit afneemt. Het probleem is het ergst voor alleenstaanden en hoogbejaarden. In veel gevallen is hun woning niet goed uitgerust met een badkamer, douche of centrale verwarming. In een grote stad als Brussel blijken veel kwetsbare ouderen die het financieel moeilijk hebben niet over de financiële middelen te beschikken om de werken te laten uitvoeren die nodig zijn om in hun woning te kunnen blijven.

Een onaangepaste woning is niet alleen nadelig voor de woon- en leefkwaliteit, maar levert soms ook gevaarlijke situaties op. Vooral trappen en badkamers houden voor ouderen een beduidend groter risico in dan voor de rest van de bevolking. Dat is nadelig voor de zelfredzaamheid van

On constate également que les blessures consécutives à une chute constituent une cause importante de décès des seniors.

Le CD&V plaide dès lors pour que les personnes âgées puissent vivre le plus longtemps possible dans leur propre habitat adapté. Pour cela, il est important de développer une politique spécifique, particulièrement attentive aux personnes âgées et handicapées.

En Wallonie, il existe la plate-forme "Bien vivre chez soi", qui permet aux personnes de continuer à vivre à domicile dans les meilleures conditions.

En Flandre, des primes d'adaptation sont octroyées aux seniors sur la base de critères de revenus. Ces primes leur permettent de financer des travaux destinés à améliorer leur logement, à hauteur de 50% du montant des factures approuvées, avec un plafond de 1.250 euros.

À Bruxelles, il existe une prime à la rénovation pour adapter l'aménagement intérieur d'une habitation aux besoins du ménage et des personnes handicapées.

Cette réglementation ne peut-elle ou ne doit-elle pas être élargie à toutes les personnes âgées disposant d'une capacité financière limitée ?

Disposez-vous d'informations plus récentes concernant le confort global des logements des personnes de plus de 65 ans en Région bruxelloise ?

Quelles initiatives avez-vous prises ou voulez-vous prendre pour permettre aux seniors de rester le plus longtemps possible dans leur environnement familial ? Comment essayez-vous d'améliorer leur confort ?

Avez-vous déjà consulté vos collègues en charge du bien-être afin d'harmoniser les initiatives de chacun ?

Ne devrait-on pas étendre l'application de l'article 10 de l'arrêté du 4 octobre 2007 relatif à l'octroi de primes à la rénovation aux seniors à mobilité réduite ?

senioren en kan ertoe leiden dat ze als gevolg van ongevallen sneller dan eigenlijk nodig is moeten worden opgevangen in een rusthuis of woonzorgcentrum. Dat is niet noodzakelijk de beste oplossing. Mensen willen graag zo lang mogelijk in hun eigen, vertrouwde omgeving wonen. Bovendien is een opname in een rusthuis of woonzorgcentrum veel duurder voor de samenleving dan wanneer ouderen in hun eigen woning kunnen blijven.

Bij senioren zijn verwondingen als gevolg van vallen een belangrijke overlijdensoorzaak. Het gaat dan om mensen die bijvoorbeeld in hun badkamer uitglijden. Er is onderzoek over dat onderwerp gepleegd.

De CD&V pleit er dan ook voor om oudere mensen zo lang mogelijk in hun eigen aangepaste leefomgeving te laten wonen. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat er een specifiek woonbeleid wordt ontwikkeld met bijzondere aandacht voor ouderen en mensen met een handicap.

Een tijd geleden werd in Wallonië het platform "Bien vivre chez soi" opgericht. Het is de bedoeling dat mensen die in staat zijn om thuis te blijven wonen, dat in de beste omstandigheden kunnen doen. Er is onder meer een website met advies over het aanpassen van woningen aan de behoeften van senioren. Vaak gaat het om kleine ingrepen, zoals het plaatsen van handgrepen in de badkamer of een traplift voor mensen die slecht te been zijn.

In Vlaanderen wordt ook aandacht besteed aan senioren. Daar bestaan aanpassingspremies voor senioren die aan bepaalde inkomensvoorwaarden beantwoorden. Met die premies kunnen ze verbouwingen voor het verbeteren van hun woning financieren. De Vlaamse aanpassingspremie bedraagt 50% van het bedrag van de goedgekeurde facturen, met een maximum van 1.250 euro.

In Brussel bestaat er sinds enige tijd een renovatiepremie om de binnenhuisinrichting van een woning af te stemmen op de noden van het gezin en de behoeften van gehandicapten.

Kan of moet die regeling niet worden uitgebreid, zodat ze beschikbaar is voor alle ouderen met een beperkte financiële draagkracht?

Discussion

M. le président.- La parole est à M. Doulkeridis.

M. Christos Doulkeridis, secrétaire d'État (*en néerlandais*).- *Je me permets tout d'abord d'attirer votre attention sur le fait qu'avoir plus de 65 ans n'implique pas nécessairement une perte de mobilité. Des aménagements du logement, ne me semblent donc pas nécessaires aussi tôt.*

En 2008, la population bruxelloise était composée d'environ 14% de personnes de plus de 65 ans et ce nombre est en augmentation constante. Actuellement, dans le logement social, les plus de 60 ans représentent 43% des locataires.

Nous ne disposons pas de chiffres globaux concernant le confort des logements habités par les personnes de plus de 65 ans en Région bruxelloise.

D'après l'Observatoire des loyers, en 2011, 1% des locataires sur le marché privé avaient plus de 65 ans et ils résidaient principalement dans des communes appartenant à la deuxième couronne en Région bruxelloise. La majorité des personnes

Beschikt u over recente informatie die ons een beeld geeft van het globale wooncomfort van vijfenzestigplussers in het Brussels Gewest?

Welke initiatieven hebt u genomen of wilt u nog nemen opdat senioren zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen en niet naar een rusthuis moeten? Op welke manier probeert u hun wooncomfort daartoe te verbeteren?

Hebt u al overleg gepleegd met uw collega's die bevoegd zijn voor welzijn? Het is immers belangrijk dat de initiatieven van de overheid op elkaar worden afgestemd.

Moet de toepassing van artikel 10 van het besluit van 4 oktober betreffende de toekenning van renovatiepremies niet worden uitgebreid, zodat ook senioren met een beperkte mobiliteit er gebruik van kunnen maken?

Bespreking

De voorzitter.- De heer Doulkeridis heeft het woord.

De heer Christos Doulkeridis, staatssecretaris.- Ik geef een stand van zaken van alle maatregelen voor de huisvesting van senioren in het Brussels Gewest.

Uw eerste vraag ging over onze informatie inzake het globale wooncomfort en de woonbehoeften van vijfenzestigplussers in het Brussels Gewest. Ik wijs erop dat wie ouder dan vijfenzestig is, niet per se specifieke behoeften heeft op het gebied van huisvesting. Ik denk dat vijfenzestigplussers tegenwoordig niet langer per definitie een beperkte mobiliteit hebben.

Ik begrijp zeer goed waarom u uw vraag stelt, maar ik wil een aantal kanttekeningen plaatsen. Een specifieke inrichting van woningen is volgens mij niet vanaf zo'n jonge leeftijd noodzakelijk. De Brusselse bevolking telde in 2008 ongeveer 14% vijfenzestigplussers en het aantal senioren blijft toenemen. In de sociale huisvesting vertegenwoordigen zestigplussers 43% van de huurders.

âgées de plus de 65 ans qui ne résident pas dans le logement public est donc propriétaire de son logement. Et nous n'avons guère de données sur le confort et les caractéristiques de ces logements.

En ce qui concerne les différentes initiatives prises pour encourager les seniors à rester le plus longtemps possible chez eux et sur les instruments permettant d'améliorer leurs conditions d'habitat, nous tentons de mobiliser l'ensemble des acteurs régionaux pour qu'ils augmentent le nombre de logements adaptés aux seniors.

Nous développons d'une part l'offre de logements individuels, et d'autre part des formes alternatives d'habitat, comme le logement collectif et le logement intergénérationnel.

L'habitat partagé, qui se situe à mi-chemin entre le logement individuel - qui présente vite des limites en termes d'isolement social et de dépendance - et les maisons de repos - dont le coût est élevé et qui ne répond pas au désir des seniors de rester chez eux - est particulièrement adapté aux seniors. Les faire cohabiter, soit avec des personnes d'une autre génération, soit entre seniors, est une réponse au sentiment d'isolement et d'insécurité qu'ils éprouvent.

L'existence légale et la visibilité du concept de logement intergénérationnel dans le Code du logement devraient inciter des opérateurs publics et privés à développer ces nouveaux types d'habitat. Par ailleurs, le gouvernement régional pourra les subventionner sur la base du code modifié.

Depuis 2012, nous soutenons financièrement l'asbl '1 toit 2 âges' qui met en relation des seniors et des étudiants dans le but de permettre l'accueil d'un étudiant au domicile d'un senior en échange d'une contrepartie. L'asbl a conclu plus de 80 conventions de ce type en 2012.

Nous soutenons également la mise en place de structures d'habitat collectif pour seniors. Parmi celles-ci figurent notamment les projets d'habitat intergénérationnel de l'agence immobilière sociale 'Les 3 pommiers' et la maison Biloba, un projet de 15 logements communautaires destinés aux personnes âgées issues du quartier qui intègre un centre d'accueil de jour pour les habitants du quartier.

We beschikken niet over algemene cijfers inzake het wooncomfort van woningen waarin vijfenzestigplussers in het Brussels Gewest verblijven. Wel heeft het Observatiecentrum van de huurprijzen in 2011 meer informatie verzameld over bepaalde sociaaldemografische kenmerken van de huurders, en meer bepaald over het feit dat het aandeel huurders dat ouder is dan vijfenzestig jaar op de privémarkt ongeveer 1% bedraagt en dat die senioren hoofdzakelijk wonen in huurwoningen in gemeenten aan de gewestgrens. De grote meerderheid van de vijfenzestigplussers die niet in een openbare woning verblijven, zijn dus eigenaar van hun woning. We beschikken uiteraard over weinig systematische gegevens inzake het wooncomfort en de kenmerken van de woningen.

U stelde vragen over de initiatieven die bedoeld zijn opdat senioren zo lang mogelijk in hun vertrouwde woning kunnen blijven en over de beleidsmiddelen om hun wooncomfort daartoe te verbeteren.

We trachten alle gewestelijke instanties te mobiliseren om het aantal aangepaste woningen voor senioren uit te breiden. Enerzijds werken we aan de ontwikkeling van het aanbod van individuele woningen.

We trachten alle gewestelijke actoren te mobiliseren om het aantal aangepaste woningen voor senioren op te voeren. We ontwikkelen enerzijds het aanbod van individuele woningen en anderzijds alternatieve woonvormen zoals collectieve huisvesting of intergenerationeel wonen.

Gedeeld wonen is een uitgelezen optie voor senioren. Deze woonvorm houdt het midden tussen een individuele woning die al snel beperkingen met zich meebrengt op het vlak van sociaal isolement en afhankelijkheid, en rusthuizen die een hoge kostprijs betekenen en niet voldoen aan de uitgesproken wens van de overgrote meerderheid van de senioren om thuis te blijven wonen.

Een van de voornaamste redenen waarom senioren hun woning verlaten blijkt het isolement te zijn, net als het feit dat ze zich niet langer veilig voelen. Een van de oplossingen die we vanuit trachten te ontwikkelen is senioren te laten samenwonen met ofwel mensen van een andere generatie, ofwel met

La question du logement pour personnes âgées dépasse la compétence régionale du logement puisqu'elle touche également à l'aide aux personnes, qui est une matière communautaire.

La conférence interministérielle bruxelloise Social-Santé a décidé d'aborder la question du logement pour les personnes âgées en mettant l'accent sur leur maintien à domicile par le biais du logement intergénérationnel et le développement de résidences-services du public.

Parmi les recommandations de la conférence interministérielle figure la réalisation d'une analyse de la faisabilité du développement d'un système d'intervention financière dans l'aménagement et l'équipement du domicile des seniors pour leur permettre de rester le plus longtemps possible chez eux.

En outre, je suis en train de travailler à la mise en place de services qui ont pour objectif de réaliser les adaptations nécessaires dans le logement des personnes à mobilité réduite. Je vous invite à revenir prochainement sur ce sujet pour que je puisse vous tenir au courant des progrès dans ce dossier.

andere senioren.

Het begrip intergenerationeel wonen is in de Huisvestingscode ingevoerd. Het wettelijke bestaan en zichtbaarheid van dat concept zouden openbare en private operatoren ertoe moeten aanzetten initiatieven voor nieuwe woonvormen te ontwikkelen, die de gewestregering krachtens het aangepaste wetboek kan subsidiëren.

Sinds 2012 verlenen we financiële steun aan de vzw '1 toit 2 âges' in het kader van de Verenigingen voor integratie via huisvesting zodat ze haar activiteiten in Brussel kan opzetten. De vereniging brengt senioren en studenten met elkaar in contact. Senioren bieden een student onderdak in ruil voor een overeengekomen tegenprestatie. De vzw heeft in 2012 meer dan 80 van dergelijke overeenkomsten afgesloten.

Voorts steunen we de oprichting van collectieve woonstructuren voor senioren. Onlangs had ik de gelegenheid verschillende projecten voor te stellen rond gemeenschappelijk wonen voor senioren in het Brussels Gewest waaraan ik mijn steun verleen.

Ik noem er enkele op: het werk van het SVK 'Les 3 pommiers' dat intergenerationele woonprojecten ontwikkelt; het Biloba-huis, een gemeenschappelijk project met vijftien woningen bestemd voor senioren uit de wijk waaraan ook een dagopvangcentrum is verbonden voor buurtbewoners die vaak in moeilijke omstandigheden leven. Er is ook nog het initiatief van de vzw Abbeyfield en nog andere.

Seniorenhuisvesting valt buiten de gewestelijke bevoegdheid voor huisvesting omdat het thema ook verband houdt met de welzijnszorg van de gemeenschappen (de Franse Gemeenschapscommissie, de VGC en de GGC).

Naar aanleiding van de themagroep 'Recht op wonen' besloot de Brusselse interministeriële conferentie voor Sociale Zaken en Gezondheid om er inzake seniorenhuisvesting vooral de nadruk op te leggen dat ouderen zo lang mogelijk thuis moeten kunnen blijven wonen door het stimuleren van intergenerationele woonvormen en het ontwikkelen van openbare serviceflats.

In haar aanbevelingen formuleert de inter-

M. le président.- La parole est à Mme Debaets.

Mme Bianca Debaets (*en néerlandais*).- *Je suis heureuse que vous partagiez ma vision des choses. Pouvez-vous nous préciser le calendrier ? Concernant l'analyse de faisabilité, quand y verrons-nous plus clair ?*

M. Christos Doulkeridis, secrétaire d'État (*en néerlandais*).- *Elle doit être finalisée pour la fin de cette année.*

Mme Bianca Debaets (*en néerlandais*).- *C'est une bonne chose que vous souteniez les formes d'habitat intergénérationnel. Cependant, le projet "1 toit 2 âges" n'est destiné qu'aux écoles francophones.*

M. Christos Doulkeridis, secrétaire d'État (*en néerlandais*).- *Êtes-vous sûre de cela ?*

Mme Bianca Debaets (*en néerlandais*).- *Oui, à moins que des accords de collaboration aient été conclus ces derniers mois avec des établissements néerlandophones. Il existe aussi des besoins et une volonté de collaboration du côté néerlandophone.*

ministeriële conferentie meerdere oplossingen, die ik ongeveer twee weken geleden mocht voorstellen. Een van de aanbevelingen van de interministeriële conferentie bestaat erin om een haalbaarheidsanalyse uit te voeren over een systeem inzake premies voor de inrichting en uitrusting van woningen met de bedoeling dat senioren zo lang mogelijk in hun huis kunnen blijven wonen. Ik kan bevestigen dat ik er prioritair werk van wil maken om diensten in te voeren die bestemd zijn om de nodige aanpassingen uit te voeren in de woningen van mensen met een beperkte mobiliteit. In dit stadium kan ik u daar nog niet meer over vertellen. De primeur van het voorstel houd ik namelijk voor de Brusselse regering. Daarom wil ik u uitnodigen om zeer binnenkort op dit onderwerp terug te komen, zodat ik u op de hoogte kan houden over de vorderingen van dit dossier.

De voorzitter.- Mevrouw Debaets heeft het woord.

Mevrouw Bianca Debaets.- Ik heb niet veel bijkomende vragen. Ik ben tevreden dat u in dezelfde richting denkt als ik. Kunt u de planning toelichten? U had het over een haalbaarheidsanalyse. Wanneer zal daar duidelijkheid over zijn?

De heer Christos Doulkeridis, staatssecretaris.- Die moet voor het einde van dit jaar rond zijn.

Mevrouw Bianca Debaets.- Het is goed dat u initiatieven inzake intergenerationele woonvormen steunt. Het project '1 toit 2 âges' is niet alleen voor senioren bedoeld, maar ook voor studenten. Voor zover ik weet, is dat project er echter alleen voor Franstalige scholen. Misschien moet het worden uitgebreid, zeker als het subsidies van het Brussels Gewest krijgt.

De heer Christos Doulkeridis, staatssecretaris.- Bent u er zeker van dat dat project enkel met Franstalige instellingen samenwerkt?

Mevrouw Bianca Debaets.- Ja, tenzij er de afgelopen maanden plots samenwerkingsakkoorden zijn gesloten met de VUB, HUB of andere Nederlandstalige onderwijsinstellingen. Tot voor kort bestond het project enkel voor Franstalige instellingen, terwijl er zeker ook noden

---

- *L'incident est clos.*

_____

en bereidheid tot samenwerking zijn aan
Nederlandstalige kant.

- *Het incident is gesloten.*

_____